
Kronika

Przegląd Historyczny 54/1, 171-176

1963

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W 1961 roku zaczęło wychodzić na Węgrzech nowe czasopismo archiwalne p.n. „Levéltari Szemle” („Przegląd Archiwalny”). Pismo to, będące organem Wydziału Archiwalnego Ministerstwa Kultury, poświęcone będzie głównie teoretycznym problemom archiwistyki.

Nakładem wydawnictwa Academic Press, London—New York, ukazał się w maju 1962 r. pierwszy zeszyt nowego czasopisma naukowego p.n. „Scandinavica. An International Journal of Scandinavian Studies” (red. Elias Bredsdorff, Cambridge University). Pismo poświęcone będzie głównie problemom historii kultury krajów skandynawskich. Ukazywać się będzie dwa razy w roku.

2 czerwca 1962 w Brukseli zebrało się po raz pierwszy Międzynarodowe Biuro Historii Prawa i Instytucji (*Association Internationale d'Histoire du Droit et des Institutions*) wyłonione podczas konferencji Towarzystwa Historii Prawa w Padwie w maju 1961. Przewodniczącym Biura jest Arangio-Ruiz (Rzym), a jednym z jego zastępców J. Bardach (Warszawa), sekretarzem generalnym zaś — J. Gillisen (Bruksela). Zebranie poświęcone było omówieniu planów pracy na najbliższe lata (przygotowania do Zebrania ogólnego w Wiedniu w 1965 podczas Kongresu Nauk Historycznych oraz sprawy koordynacji prac i publikacji). W obradach uczestniczyło ok. 15 członków i obserwatorów. Przyjęto nowych członków — Japonię, Argentynę, Chile i Szwajcarię. Następne zgromadzenie Biura w 1964.

3—6 czerwca 1962 obradowała w Brukseli XV sesja Towarzystwa Jean Bodin na temat „Rządzeni i rządzący” (*Gouvernés et gouvernants*). Na pierwszych posiedzeniach wygłoszono i przedyskutowano szereg referatów szczegółowych, a następnie — referaty ogólne, dotyczące każdego z typów cywilizacji. Komitet Zarządzający powiększony został wejściem dwu nowych członków — M. J. Gaudemet (Paryż) i J. Bardach (Warszawa).

KONFERENCJA POŚWIĘCONA FINANSOM I RACHUNKOWOŚCI MIEJSKIEJ
W XIII — XIV W.

Ośrodek badawczy „Pro Civitate” powołany przez *Crédit Communal de Belgique* zorganizował w dniach od 6 do 9 września 1962 w Blankenberge konferencję międzynarodową poświęconą dziejom finansów i rachunkowości miejskiej w XIII—XIV w. Z ramienia ośrodka sesję zorganizowali profesorowie J. Dhont z Gandawy i F. Vercauteren z Liège wraz ze swą współpracownicą M. Bruvier. Obrady dotyczyły głównie dziejów kształtowania się kredytu średniowiecznego i jego organizacji w aspekcie stosunków społecznych i możliwości technicznych w okresie przejściowym między prymitywnymi formami gospodarki feudalnej i wysokorozwiniętymi formami nowożytnymi. Referat J. Glenissena i Ch. Higouneta przedstawił zagadnienie na materiale miast pód.-zach. Francji, podobnie jak

A. Higounet, P. Berghaus, O. Feger, B. Kirchgassner zreferowali problematykę miast zach. i poł. niemieckich. W. Rausch — austriackich, A. Gieysztor — polskich, H. Samsonowicz — hanzeatyckich, J. FontRuis — katalońskich, M. Melis — włoskich na szerokim tle porównawczym i wreszcie R. de Roover, W. Prevenier i F. Blockmans — flandryjskich. W dyskusji udział wzięli ponadto E. Maschke, R. S. Lopez, J. J. Van Houtte, A. Joris, J. De Smet, F. Rousseau i inni wybitni znawcy problematyki miejskiej. Obrady zostały podsumowane przez J. Dhonta, który wskazując na szeroki paralelizm rozwoju instytucji miejskich w Europie naszkicował program kompleksowych badań nad rozwojem form kredytu i pieniądza oraz wysunął dezyderaty dotyczące potrzeb edytorskich w tym zakresie.

W dniach 21—22 lutego 1962 obradowała w Liblicach konferencja poświęcona dyskusji nad III tomem „Przeglądu dziejów czechosłowackich”, obejmującym lata 1918—1945. W obradach uczestniczyli czechosłowaccy historycy, ekonomiści, archiwiści, prawnicy, historycy nauki i filozofii. W toku obrad wskazywano na pewne mankamenty III tomu w dziedzinie historii gospodarczo-społecznej, dziejów kultury oraz na pominięcie milczeniem zagadnień Ukrainy Zakarpackiej. W drugim dniu konferencji pracownicy Instytutu Historycznego ČSAV wygłosili autoreferaty, omawiające wyniki prac ubiegłego roku poświęconych najnowszej historii Czechosłowacji.

W dniu 3—5 maja 1962 Uniwersytet w Dijon zorganizował konferencję poświęconą analizie „Umowy Społecznej” J. J. Rousseau. Uczestniczyli w niej przedstawiciele uniwersytetów Niemiec, Belgii, Szwajcarii, Francji, Anglii, Włoch, Maroka, Holandii i Tunezji.

W dniach 30 maja — 2 czerwca Toskańskie Towarzystwo Historyków Risorgimento i Uniwersytet w Aix-en-Provence zorganizowało XV zjazd historyków poświęcony „Stosunkom włosko-francuskim w latach 1815—1848”.

W czerwcu 1962 obradował w Nîmes dziesiąty Kongres Archiwistów Francuskich. Obrady dotyczyły głównie archiwów notarialnych oraz archiwów kościelnych.

3 lipca 1962 Sorbona uroczystym zebraniem uczciła trzechsetlecie śmierci Pascala, zaś 14 lipca dokonano oficjalnego otwarcia muzeum w Port-Royal (obok wszelkich pamiątek zbierane tu będą rękopisy jansenistów).

W dniach 10 lipca — 10 sierpnia 1962 odbywała się IX sesja Centre de civilisation médiévale w Poitiers. Wygłoszono szereg referatów dotyczących m. in. zagadnień krytycznej hagiografii (Gaiffer), organizacji sądownictwa we Flandrii w XI—XIII w. (Ganshof), początków feudalizmu japońskiego (Jouon de Longrais) i społeczeństwa angielskiego w końcu XII w. (E. Perroy).

W dniach od 28 do 30 maja 1962 obradowała w Madrycie VII doroczna konferencja okrągłego stołu archiwów (*Table Ronde des Archives*). W konferencji udział wzięli przedstawiciele 21 państw oraz 3 organizacji międzynarodowych. Temat konferencji brzmiał: „Pojęcie archiwów i granice archiwistyki”. Materiałów do dyskusji dostarczyła specjalna ankieta, która rozesłana była uprzednio między archiwa poszczególnych krajów. Obradowano głównie nad problemami stosunku archiwów do administracji i dokumentacji, a także muzeów i bibliotek. Uchwalono, że następna VIII konferencja odbędzie się w Budapeszcie na temat zbiorów archiwalnych dotyczących dziejów wsi i stosunków agrarnych. Po zakończeniu konferencji obradował Komitet Wykonawczy Międzynarodowej Rady Archiwalnej. Omawiano głównie sprawy organizacyjne i wydawnicze („Archiwum” — organ Rady i „Przewodnik po źródłach do dziejów Ameryki Łacińskiej”).

23 grudnia 1961 Paul Johansen — prof. historii Hanzy i Europy Wschodniej na uniwersytecie w Hamburgu, wybitny znawca dziejów strefy bałtyckiej, obchodził 60 rocznicę urodzin.

13 i 14 kwietnia 1962 w Cambridge (Mass.) odbył się XXXVII doroczny zjazd mediewistów Ameryki.

Société Générale Suisse d'Histoire zorganizowało w Genewie w dniu 2 lutego 1962 drugie kolokwium poświęcone problemom historii społecznej, pod przewodnictwem J. Freymond. Wygłoszono trzy referaty: M. Vuillermier o ruchu robotniczym w Genewie w XIX w., M. Molnar o pierwszej Międzynarodówce oraz Y. Collart o ruchu socjalistycznym w Szwajcarii w latach 1914—1918.

Wkrótce rozpocznie się publikacja (5 tomów) dokumentów dotyczących zagranicznej polityki Węgier w przededniu i w toku II wojny światowej. Pierwszy tom obejmie politykę Węgier w okresie Anschlussu.

Materiały międzynarodowej konferencji w Budapeszcie (październik 1961), poświęconej sprawom Odrodzenia i Reformacji opublikowane zostaną w seryjnym wydawnictwie Węgierskiej Akademii Nauk „Acta Historica” (zob. PH LIII, z. 3, s. 601).

We wrześniu 1962 obradował w Edynburgu Światowy Kongres Heraldyczny. W obradach udział wzięło ponad dwustu uczestników z 24 krajów europejskich i zamorskich. Temat obrad, podjęty już na poprzednim Kongresie podczas Międzynarodowego Kongresu Historycznego w Sztokholmie w 1960 r. dotyczył głównie pojęcia i zakresu stanu rycerskiego w Europie.

W dniach 1—13 kwietnia 1962 odbył się w Rawennie, pod przewodnictwem prof. G. Bovini, IX doroczny kurs z zakresu historii sztuki ra-

wennackiej i bizantyńskiej (*Corsi di cultura sull'arte ravennate e bizantina*) Kursy te, z udziałem międzynarodowego grona studentów, odbywają się pod protektoratem uniwersytetu w Bolonii. Nakładem *Edizioni Dante* ukazała się księga referatów wygłoszonych na tegorocznym kursie.

„BIBLIA W WIEKACH ŚREDNICH” X *SETTIMANA DI STUDI W SPOLETO*
(26 kwietnia — 2 maja 1962)

Tegoroczne obrady były poświęcone wpływowi biblii na rozwój kultury i sztuki pierwszego tysiąclecia. Szeroką tematykę jak i główne potrzeby badawcze w tym zakresie omówił w referacie inauguracyjnym sesję prof. E. Franceschini (Mediolan). W sekcji kultury prof. G. Devoto z Florencji wygłosił referat o roli łaciny biblijnej jako siły unifikacyjnej w okresie przemian lingwistycznych zachodzących we wczesnym średniowieczu, a prof. R. Manselli z Turynu zajmował się w swym referacie osobą i działalnością Grzegorza Wielkiego. J. Leclercq O.S.B. (Clairvaux) mówił o wpływie Pisma Świętego na hagiografię klasztorną we wczesnym średniowieczu, zaś J. Danielou, S. J. (Paryż) — o tradycyjnej typologii biblijnej w liturgii wczesnego średniowiecza, P. Lehmann (Monachium) — na temat wpływu łacińskich tekstów biblii na styl i język kronikarzy wczesnośredniowiecznych, zaś prof. C. G. Mor (Padwa) o wpływie biblii na rozwój prawa kanonicznego. Prof. W. Ullmann (Cambridge) zastanawiał się nad stosunkiem wytycznych biblii do zasad wykonywania rządów w wiekach średnich. Wpływem Starego i Nowego Testamentu na naukę o państwie i symbolikę państwową w X—XI w. zajął się w swym referacie prof. P. E. Schramm (Getynga) a prof. L. Vásquez de Parga (Madryt) — wpływem biblii na kulturę królestwa Asturii-Leonu.

W grupie referatów dotyczących zagadnień sztuki, zarówno swą konstrukcją jak i formą wyróżniał się odczyt prof. A. Grabara z Paryża pt. „Tematy biblijne w służbie ikonografii chrześcijańskiej w końcu starożytności i w początkach wieków średnich”. Interesujący materiał w części nieopublikowany dotąd zaprezentował konserwator K. Holter z Wels (Austria) — podczas referatu o wpływie Starego i Nowego Testamentu na wczesnośredniowieczne miniatorstwo na obszarze na północ od Alp. Osobno obradowała sekcja filozoficzna.

Prof. G. Vinay z Rzymu w zwięzłym podsumowaniu przedstawił stan badań nad problematyką biblijną w I tysiącleciu oraz podkreślił znaczenie prac edytorskich zespołu benedyktyńskiego pod kier. B. Fischera.

W trakcie tygodniowych obrad urządzono objazd terenowy, połączony z tematyką obrad — tym razem do Latium, do Tuscani i do Viterbo.

Drugą z kolei nagrodę Centrum Spoletańskiego otrzymał dr H. Fuhrmann z Kolonii za pracę pt. „Wpływ kryteriów pseudoizydoriańskich na historię średniowieczną”.

W początkach maja 1962 *Centro nazionale di Studi Napoleonici* zorganizowało swój pierwszy kongres (w Portoferrario) i opublikowało pierwszy numer „*Bollettino Italiano di Studi Napoleonici*” (red. nac., — prof. Raffaello Ciadini).

W dniach 23—30 września 1962 odbył się w Rawennie VI międzynarodowy kongres archeologii chrześcijańskiej. Temat obrad *Kongressu Orbis Christianus Antiquus*.

W dniach 7—10 października 1962 odbyła się w Todi, zorganizowana przez *Academia Tudertina*, piąta doroczna konferencja na temat *Il dolore e la morte nella spiritualità dei secoli XII e XIII*. W wygłoszonych referatach i komunikatach oraz w dyskusji poruszano szereg problemów związanych z zagadnieniami kultury i filozofii w XII i XIII w.

6 kwietnia 1962 w IH AN ZSRR odbyło się posiedzenie Rady Naukowej Instytutu poświęcone 150 rocznicy urodzin A. J. Hercena. Wygłoszono dwa referaty analizujące poglądy społeczne Hercena.

16—18 kwietnia 1962 obradowała w Erywaniu konferencja archiwistów Azerbejdżanu, Armenii i Gruzji (z udziałem przedstawicieli innych republik), poświęcona aktualnym problemom pracy archiwistów Zakaukazia.

24—27 kwietnia 1962 w IH AN ZSRR zorganizowano wszechzwiązkową sesję naukową na temat formowania i rozwoju klasy robotniczej ZSRR (1917—1961).

W 40-lecie układu w Rapallo 26—28 kwietnia 1962 miała miejsce w Moskwie sesja naukowa historyków radzieckich i niemieckich omawiająca zagadnienia związane z tym traktatem.

W związku z przygotowaniem wielotomowej „Historii ZSRR” w maju 1962 w Instytucie Historii AN ZSRR odbyła się dyskusja nad problemami oceny carskiego kolonializmu i ruchów wyzwoleniczych w Rosji. Podstawą dyskusji stanowił referat A. F. Fadijewa.

Dnia 7 maja 1962 otwarto w Moskwie Muzeum Karola Marksa i Fryderyka Engelsa. W 9 salach Muzeum zgromadzono ponad 2 tysiące eksponatów obrazujących życie i twórczość wielkich myślicieli. Prace przygotowawcze do założenia Muzeum rozpoczęte zostały przed czterdziestu laty z inicjatywy Lenina; wznowiono je w 1959 r. Uroczystości otwarcia Muzeum dokonał w imieniu KC PZPR M. Pospiełow.

22—26 maja w Baku obradowała Wszechzwiązkowa sesja naukowa *badaczy Wschodu* poświęcona najnowszej historii i ekonomice Afganistanu, Iranu i Turcji. Wygłoszono ponad 60 referatów.

30 czerwca w Instytucie Marksizmu-Leninizmu w Moskwie odbyła się sesja naukowa poświęcona 50-leciu dnia przyjazdu Lenina do Polski.

*

Dnia 21 stycznia 1961 zmarł w wieku lat 65 historyk niemiecki Ernst Klebel, profesor Wyższej Szkoły Filozoficzno-Teologicznej w Ratysbonie. Zmarły był specjalistą w zakresie historii średniowiecza, szczególnie Bawarii.

11 grudnia 1961 zmarł Emil G. Léonard — prof. Instytutu francuskiego w Neapolu i fakultetu humanistycznego w Caen i Aix-Marseille, następnie dyrektor studium w *École des Hautes-Études* w Paryżu, znany badacz dziejów protestantyzmu (tuż przed śmiercią wydał dwa pierwsze tomy „Historii powszechnej protestantyzmu”).

Dnia 9 marca 1962 zmarł w Pradze w wieku lat 84 prezes Czechosłowackiej Akademii Nauk — Zdenek Nejedlý. Zmarły był historykiem i muzykologiem oraz aktywnym działaczem politycznym (od 1948 r. był ministrem oświaty i kultury).

We wrześniu 1962 zmarł w wieku lat 69 Gustaaf Johannes Remer, profesor historii Holandii na Uniwersytecie Londyńskim.

20 lipca 1962 zmarł w wieku 86 lat G. M. Trevelyan, emer. profesor Cambridge, badacz XIX w. znany zwłaszcza jako autor klasycznej już dziś, popularnej „Historii społecznej Anglii” (tłum. polskie 1961), ceniony jako ten, który swym pracom naukowym umiał nadać znakomitą formę literacką.

W lipcu 1962 zmarł Wiaczesław Wołygin (ur. w r. 1879), członek AN ZSRR (w latach 1942—1953 był jej wiceprezesem), laureat Nagrody Leninowskiej, znawca dziejów nowożytnej myśli społecznej.

18 marca 1962 zmarł w wieku 71 lat Alfons Michel Zimmermann, autor „Kalendarium benedictinum” i wydawca „Lexikon für Theologie und Kirche”.